

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 358/2016 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om rätten till utkomstskydd för arbetslösa för personer som arbetar i arbetsandelslag

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 358/2016 rd undertecknat av riksdagsledamot Outi Alanko-Kahiluoto / gröna m.fl.:

Har social- och hälsovårdsministeriet ändrat sina direktiv om rätten till utkomstskydd för arbetslösa för personer som arbetar i arbetsandelslag,

hur ämnar regeringen säkra att arbets- och näringsförvaltningens samt arbetslöshetskassornas beslut och de direktiv som ANM och SHM gett om utkomstskyddet för arbetslösa inte leder till motstridiga tolkningar och beslut?

hur ämnar regeringen se till att social- och hälsovårdsministeriets direktiv stämmer överens med lagstiftarens avsikt, dvs. med regeringens svar på det skriftliga spørgsmål som nämns i motiveringen (SS 820/2013 rd),

vad ämnar regeringen och i synnerhet social- och hälsovårdsministeriet göra så att inte självsysselsatta personer går miste om arbete i rädslan att bli utan utkomstskyddet för arbetslösa och

har regeringen för avsikt att utveckla lagstiftningen så att allt förvärvsarbete räknas för arbetsvillkoret?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

I svaret på skriftligt spørgsmål SS 421/2015 rd utreds situationen för företagare som verkar via fakturaföretag. Svaret är exakt det samma som svaret på det skriftliga spørgsmål som nämns i det aktuella spørgsmålet, SS 820/2013 rd. Arbete som utförs i anställningsförhållande räknas för arbetsvillkoret för löntagare, och arbete som utförs som företagare räknas för arbetsvillkoret för företagare.

I det fall som avses i spørgsmålet verkar det vara fråga om huruvida arbetet har utförts i ett anställningsförhållande, dvs. om kriterierna för anställningsförhållanden enligt arbetsavtalslagen uppfylls. Det är alltså inte fråga om huruvida arbete utfört via ett arbetsandelslag räknas för utkomstskyddet för arbetslösa. Det finns inte heller några direktiv eller tillämpningsregler enligt vilka arbete utfört via ett arbetsandelslag alltid räknas för arbetsvillkoret. Däremot finns det en anvisning som ministeriet har gett baserat på etablerad tolkningspraxis. I anvisningen definieras när en medlem i ett andelslag inte betraktas som företagare. I anvisningen fastställs att ”om medlemmarna i ett andelslag har samma antal röster och andelslaget har sju eller flera medlemmar kan ingen av medlemmarna på basis av sin bestämmanderätt ses som företagare även om de skulle vara medlemmar i andelslagets styrelse eller fungera som verkställande direktör”. Denna anvisning gäller andelslag där medlemmarna står i anställningsförhållande till andelslaget. Anvisningen gäller inte situationer där en medlem i andelslaget verkar som företagare utan att

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 358/2016 rd

stå i anställningsförhållande till andelslaget.

Spörsmålet låter förstå att situationen för personer som är sysselsatta via andelslag har förändrats på något sätt till följd av det beslut som besvärnämnden för utkomstskyddsärenden har fattat. Så är dock inte fallet. Om en arbetstagare är anställd av andelslaget räknas arbetet fortfarande för arbetsvillkoret för löntagare, och om personen verkar som företagare via andelslaget är det alltså så att arbetet inte räknas för arbetsvillkoret för löntagare.

Social- och hälsovårdsministeriet har inte ändrat sina tillämpningsdirektiv avseende personer som arbetar i arbetsandelslag. Senast har tillämpningsdirektiven preciserats 2013, och då gällde preciseringen faktureringsandelslag. Med arbetsandelslag avses här andelslag som de facto fungerar som arbetsgivare och som har anställda arbetstagare. Konfusionen beror på att det finns andelslag som inte är arbetsandelslag, utan förmedlar arbete till sina medlemmar eller sköter deras fakturering. Dessutom strävar faktureringsandelslag avsiktligt efter att framstå som arbetsgivare, även om arbetarna inte är anställda av dem. Man kan alltså inte dra slutsatsen att en person som arbetar via ett andelslag automatiskt skulle vara anställd.

Det finns inga sådana motstridigheter i arbets- och näringsförvaltningens och arbetslöshetskassans beslut som spörsmålet låter förstå. Arbetslöshetskassan bedömer om en persons arbete kan räknas för arbetsvillkoret, och arbets- och näringsbyrån bedömer om en person är arbetslös. Det handlar om två helt olika saker. Det finns inte heller några motstridigheter mellan arbets- och näringsministeriets och social- och hälsovårdsministeriets direktiv.

Det finns enorma mängder felaktig information om utkomstskyddet för arbetslösa företagare, och det är svårt att sprida en korrekt uppfattning. Det är begripligt att detta bidrar till rädslan att gå miste om utkomstskyddet för arbetslösa och kan göra att arbetslösa inte vågar bli företagare. Social- och hälsovårdsministeriet har anledning att fundera hur det kan medverka till att man enkelt kan få information om social trygghet för företagare så att de som överväger att bli företagare kan fatta sina beslut baserat på fakta.

Ett av spetsprojekten i statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram är att stärka konkurrenskraften genom förbättrade förutsättningar för näringsliv och företagande. Genomförandeprogrammet uppdaterades i april 2016 och en utredning om utkomstskyddet för arbetslösa tillades som åtgärd. Baserat på utredningen bereds en serie ändringar i utkomstskyddssystemet. Syftet är att uppmuntra till självsysselsättning både som huvudsyssla och som bisyssla, att ta bättre hänsyn till olika former av arbete och att ge flexibla möjligheter till byte från företagare till löntagare och vice versa. De ska till exempel vara enklare för arbetslösa att inleda en företagsverksamhet som bisyssla. Inom utredningen granskas bl.a. vilka möjligheter som självsysselsatta har till utkomstskydd för arbetslösa samt om det går att försäkra både arbete utfört som företagare och arbete utfört som löntagare för eventuell arbetslöshet.

Helsingfors 11.7.2016

Social- och hälsovårdsminister Hanna Mäntylä